

Ardealul

Director :

Theodor Reculescu

Abonamente :

1 an : 150 Lei ; Autorități
Bănci : 1000 Lei. Mari indus-
trii 2000 Lei anual.

Redacția și Administrația :
Arad, Str. Gen. Coandă 20.

Inscris în registrul publicațiilor
sub No. 23/1938 la Tribu-
nalul Arad.

ndent

Biblioteca Palatului
Cultural Arad

ensul patriotismului

Desfășurarea ultimelor e-
nimente europene spre
desnodământ dramatic a
ualizat în România pro-
ma patriotismului.

Dragostea de patrie a
cât o nouă accepțiune
mai cuprinzătoare și
conformă cu năzuințele
ționale.

Din această nouă accep-
ne se desprinde că pa-
tismul nu trebuie să dăi-
ască numai în stare la-
tă, potențială, — și să se
nifeste doar când se aude
ngănit de arme la hotare,
se impune cu necesitate
el să fie viu, activ, în
ce clipă.

Căci dacă războiul este
incercare barbară a rezis-
ței armate a popoarelor,
cea nu este mai puțin o
luptă a muncii și
ogărilor.

economic din care cel mai
pregătit iese întotdeauna
pant.

iminența pericolului este,
ă îndoielă, un bun prilej
verificare a dragostei de
strămoșească, dar nu e
gurul.

Adevăratul patriotism nu
spații albe. Nu se ma-
estă sporadic, ci își re-
ă harul binefăcător asu-
ării peste toate lim-
le.

El angajează și integrează
itate fizică individuală
năzuințele națiunii.

Un mare patriot este in-
eauna un bun cetățean.
El își îndeplinește cu con-
ciozitate rostul, cât de
ce i-a fost hărăzit în
ul statul, străduindu-se să
lucă cât mai mult și cât
bine, căci este pătruns
convingerea că în neos-
război al muncii și al
șilor orice pierdere inu-
de energie duce la o
re a puterii de concu-
și deci stăvilește con-
area și prosperarea țării.

Un nou patriotism fusese
mit o bună bucată de
ie, dar la primul semnal
larmă s'a manifestat cu
vigoarea.

El atunci veghioză cu
de Argus spre a pre-
pina orice acțiune in-

dreptă impotriva țării.

Este un semn îmbucurător.

Un semn care vestește
reîntronarea complexului sen-
timent al dragostei de glia
strămoșească în toate drep-
turile sale, — un semn care
adevereste că intensitatea
patriotismului nu se măsoa-
ră numai în timpurile de
restricție, ci cu atât mai mult
în răstimpurile de liniște,
când fiecare individ poate
să contribuie cu mult-pu-
ținul puterilor sale la conso-
lidarea edificiului menit să
dureze peste veacuri.

R. Gorgan

Contribuția municipiului Arad la fondul de înzes- trare al armatei

Dl. General Al. Vlad,
primarul municipiului
Arad, a expediat d-lui
prim ministru Armand Că-
linescu o scrisoare în care
anunță că orașul Arad
contribue la fondul pen-
tru înzestrarea armatei cu
suma de 200 mii lei.

Dl. prim ministru a răs-
puns telegrafic următoar-
ele :

„Mulțumesc Primăriei
Municipiului Arad pentru
obolul dat la sporirea fon-
dului de înzestrarea ar-
matei.

Președintele Consiliului
de Miniștri :
ARMAND CĂLINESCU

Niciodată acest grănicer
de ziar — modest ca înfă-
țișare, dar mândru de stră-
duințele sale și dârz în
credința sa — nu a adus
laude nemeritate și nu s'a
prosternat înaintea vreunui
muritor, nici de frică și
nici din interes. E bine să
spunem lucrurile acestea,
pentru că nu mulți — mai
ales în presa de provincie
— le pot spune.

Am socotit întotdeauna
că este o datorie — iar nu
o calitate — ca oamenii să
se poarte civilizată în toate
împrejurările, precum tot
datorie am socotit că este
și comportarea cinstită,
demnă, a diriguitorilor tre-
burilor obștești și-a repre-
zentanților lor. Totuș, atun-
ci când faptele lor erau
pilduitoare, cititorii noștri
luau cunoștință despre ele
din aceste coloane, pentru-
că exemplul bun nu trebuie
ignorată. Dar, durere, ase-
menea paterului, — de pu-
ține, desnădăjduitor de pu-
ține.

Au fost însă printre oa-
menii sus puși — ai Ara-
dului chiar — și dintre aceia
cari, tocmai pentru că erau
incapabili de-o faptă meri-
tuoasă, se lingsiau, sau —
dacă își inchipuiau că au
puterea — pretindeau să
fie laudați în gazete. De
aci au decurs apoi o sea-
mă de conflicte între po-
tențații zilei și ziariștii...
recalcitranti.

Iată de ce mare a fost bu-
curia noastră, a acelora
dintre breslașii condeiului
cari nu știm să facem „frum-
mos" la comandă, când a-

bia ce cunoscăm un
om, care ne-a și pus
în vedere — în mod ma-
niera dar totuș foarte ho-
tărât — că nu vrea să i se
aducă nici un fel de laude
prin gazete.

„Iată — mi-am zis — un
om!" Și nu m'am înșelat.
Deaceia respectând do-
rința acestui om, nu voiu
vorbi aci nici despre dis-
tinsul ostaș care este, și nici
despre reprezentantul gu-
vernului în fruntea județu-
lui Arad. Nu.

Dar imi fac o datorie de
onoare — și când spun
datorie însemnează că,
pentru a o satisface sunt
sigur că nu voiu fi oprit
de nimeni, — de-a aduce
buclet toate gândurile bu-
ne, toate cuvintele de mul-
țumire ce se 'ndreaptă pu-
hoi spre acest om din suflete-
le umile și necăjite ale atâtor
mame împovărate de grija
celor 10 și 12 copii pe cari
trudnice îi creș țării.

Femeile acelea necăjite,
adunate la liceul Elena Ghi-
ba Birta pentru a fi ajuto-
rate, n'au știut desigur prea
bine cine a fost ce-l care le a
glăsuț atât de frumos, atât
de înălțător.

Dealtfel, nu asta era im-
portant. Lucrul de căpete-
nie a fost că cel care dim-
preună cu ajutorul bănesc
pe care l-a oferit din bani
țării, a știut cu o măes-
trie nemai întâlnită să stre-
coare în sufletele acelea
desnădăjduite o rază de
mângăere, de încredere și
de speranță într'un viitor
apropiat mai bun și a reu-

șit să redeștepte în toate i-
nimile sentimentul datoriei
și al abnegației. Atât cu-
vântarea, cât și fapta mi-
lsteniei din ziua praznicu-
lui Sfinților Constantin și
Elena au fost ale unui om.

Și atât de naturale și
adânc omeneste au fost
ambele, încât nu puțini au
fost cei din asistență cari
au fost mișcați până la la-
crimi.

Dar s'a mai întâmplat
ceva, un lucru care dela
Unire și până azi nu s'a
mai văzut prin partea lo-
cului : Intr'o zi ploioasă din
săptămâna trecută, o ma-
șină, după ce a străbătut în
mare grabă drumul până
la Săvârșin, a oprit la do-
meniile contelui Huniady.
Din mașină a coborât un
om pe care administratorul
domeniilor l-a întâmpi-
nat cu : „Sănătate!" și care
cărta pe seama ziaristilor
de vară. Ei bine, cine l-a în-
demnat să facă aceasta?
Cine altul, decât sufletul
său nobil, când a aflat pe
semne că ziaristii arădani
sunt oameni cumsecade,
dar nevoiași, cărora din
munca lor nu le rămâne
atâta încât să-și poată în-
gădvi odihna trudii de un
an în vreo stațiune balnea-
ră costisitoare.

Dela fereastră modestiei
noastre, întindem frumu-
seții sufletești a acestui
om jerba omagiilor noastre.

Th. Reculescu

Revista Muzicilor Armatei

Maestrul Lt.-Colonel Massi-
ni, inspectoratul muzicilor mi-
litare din România și dirijo-
rul orchestrei simfonice a Pa-
latului Regal, a avut originala
idee de a pune baze unei
publicațiuni lunare de specia-
litate pentru uzul muzicanților
— șefi de fanfare și exe-
cutanți — din serviciul Sta-
tului, sub denumirea de : Re-
vista Muzicilor Armatei.

Numărul întâi al revistei
este închinat, ca și întreaga
activitate viitoare, M. Sale
Regelui Carol II

În „Cuvântul introductiv",
dl. Lt. Col. Massini, arată că
înființarea revistei, este de
fapt împlinirea celui din ur-
mă punct — al cincilea —

din programul de realizări,
schitat de domnia sa la incepu-
tul activității.

Așa dar, după ce dl. Lt. Col.
Massini a reorganizat inspec-
toratul pe baze noi, pentru
a crea un organ de coman-
dă tehnică, de îndrumare și
de control, potrivit desvoltă-
rii muzicilor militare într'un
Stat modern; după ce a uni-
ficat muzicile militare pe „ti-
puri" ridicându-le astfel nive-
lul artistic, dându-le sonori-
tate, echilibru și aspect ostă-
șesc; după ce a înființat o
școală de educație muzicală
și militară spre a crea ele-
mente bine pregătite ce vor
intra în compunerea viitoare-
lor cadre de șefi de muzică,

și subofiteri muzicanți și, în
sfârșit, după ce a înființat o
editoră a inspectoratului, care
va stimula creația muzicală,
va tolesni relevarea talentelor,
va îndruma și va înzestra mu-
zicile militare cu un reperto-
riu unificat și de calitate, dl.
Lt. Col. Massini a pus baze
unei publicațiuni cât se poate
de folositoare pentru muzi-
canți. Căci, în afară de isto-
ria romanțată a muzicii — a-
cele minunate povestiri din
viața geniilor — revista tra-
tează toate chestiunile impor-
tante în legătură directă cu
muzica militară. Astfel, se fa-
ce istoria muzicii, se arată
evoluția muzicilor militare, se
vorbește despre rolul și acti-
vitatea subofiterului muzicant,
se stă „de vorbă cu copiii de
trupă", se exorizează instru-
mentele muzicale și — ca în-
cheiere — se fac și glume.

Revista mai cuprindea o pa-
gină specială închinată Străje-
riei, în care — deocamdată —
se tratează problema fanfare-
lor străjerești și mai publică
— în supliment — un curs
teoretic muzical.

Am avut plăcerea de-a ve-
dea printre colaboratorii re-
vistei și pe dl. sublt. I. R.
Botto, talentatul șef al muzi-
cii reg. 93 Infanterie.

Dl. Lt. Col. Massini, care a
dus faima muzicii românești,
în extraordinarul turneu cu
„cei 700" de muzicanți ai ar-
matei române, se dovedește
tot mai activ și tot mai indi-
cat pentru postul de mare
răspundere în care însușirile
sale excepționale l-au așezat.
Din partea noastră, cele
mai entuziaste aplauze și u-
rările cele mai bune de pro-
peritate.

T. R.

POPASURI

Frumusețea arhitecturală, influența ei în artă și literatură

Problema organizării orașelor rezolvată prin știința urbanistică, a fost totdeauna obiectul preocupării diverselor clase sociale din toate timpurile.

În cursul secolelor, generații după generații s'au străduit să-și pună la contribuție tot ce aveau mai bun pentru folosul obștească; pe lângă punctul de vedere al utilității, acela al esteticei în arhitectură, joacă rolul principal.

La propășirea arhitecturii s'au asociat pe lângă arhitecți, artiști talentați, sculptori și decoratori, cari au creat, prin imaginații fantastice, opere de mare merit.

Diversele lucrări urbanistice au dat naștere și la multe reflexii literare.

Astfel, expun câteva pasagi din operele distinsilor noștri scriitori:

1) Victor Eftimia (Dansul Târnaoapelor)

... În fiecare primăvară, iată dansul târnaoapelor, pe coperișe, pe chenare de uși și ferestre, până'n bolți de pi-oniță. Ciocănitore uriașe cingulesc varul și cărămida;

în văzduh cu pulberea verzuie a ramurilor, pe cari întârziata primăvară nu le-a înfioat încă.

Și în acest vârtej de zile când caniculare, ziduri cad, tavane se prăbușesc, ca într'un ralenti de film ce ar presupune sfârșitul pământului sau numai efectele unui cutremur parțial în Australia.

Din coaste de vechi ziduri bucureștene, curge sângele cărămizilor rănite. Fășii de tapete atârnă, or o piele ruptă, molozul se scurge, — oase măcinate.

Acți au trăit oamenii cunoscuți nouă, s'au ospătat în acea odaie largă ce ni-se părea captușită cu lemn sculptat și un era decât o pictură imitând filele stejarului, o vedem acum, în razele puternice ale soarelui. Minciună convențională.

Dincoace a visat un gânditor. Colo a complotat un vestit politician. Iar peste tot, anonimi, anonimi, anonimi...

2) Adrian Maniu („Orașul Viitorului")

„Incepe a fi dată atenție problemei urbaniste. E nu numai o cerință a conștiinței cetățenești și a civilizației. Nevoi obștești de igienă, confort, frumusețe și securitate, își fac drum dela căsuța cu pridvor rezemat în stâlpi de lemn (la care legile economiei nu ne îngăduie să ne mai întoarcem) indemnându-ne și îndreptându-ne spre noi alcătuirii sociale între care încă ne stingherește betonul armat, zgârie-norii și bloc-hausul.

Ori ce hotărâri urbanistice sunt provizorii atât timp cât

nu izbutim să deslușim fața și rostul orașului viitor.

Nu numai socotind toate prevederile putem nădăjdui că munca și cheltuiala își are un rost trainic. Vechiul oraș înțeles cu garduri și zaplazuri pe care se cățarau târgoveții să privească bătăliile dintre voievozi, a fost întărit în urmă vremelnice în brâu de forturi. Dacă și azi trebuie să ne gândim la o apărare, să recunoaștem că încă nu au fost prevăzute adăposturi.

Mai fericită, cultura își are cel puțin un loc în care să-și ridice o acropole — suntem însă în plin haos dacă vrem să cunoaștem locașul operei, al studiourilor al conservatoarelor, sau dacă pentru localele autorităților publice am dori o alcătuire ordonată și logică. Atâta timp cât nu se începe cu începutul totul e zadarnic.

În provizoratul în care ne zbatem, cu muzee rămase netencuite, cu arcuri de triumf ce nu izbutesc să reprezinte fola, cu biserici monumente istorice care în mijlocul capitalei se dărâmă, problema ur-

datorirea de a înlesni adaptarea spre viață nouă, nu numai grija costisitoare de a dărâma trecutul, ci mai ales răspunderea ca tot ce se clădește nou să fie măcar în vederile viitorului. Suntem însă departe și de această dorință, în căutarea unui stil, într'o anarhie care amestecă toate fanteziile. Și nu numai arhitectii sunt devină, ci și fiecare proprietar dornic să se osebească și să dea clădirii pe care o va stăpâni o personalitate materializată în ornamente dubioase.

de Prof. Eugeniu Dublea

Vechea indulgență publică consfințește acest bun plac. Orașul viitorului punând ordine în viața noastră materială, ne va limpezi traiul nostru sufletească.

Aceste câteva reflexe sunt doar fărâmituri din multele impresii cari au ieșit dintre teascuiriile imprimeriilor.

Nu trebuie să uităm că pe lângă arhitectură, — sculptura și pictura au constituit elementele cari au ridicat nivelul artistic al tuturor lucrărilor edilitare.

Azi când diferite curente au răsturnat tot ce a fost clasic punând în loc construcții cubice, farmecul trecutului doar numai în rândurile ziarelor și cărților vom găsi. În orice caz cu timpul se va ajunge la un stil neoclasic, care cere multă înțelegere și dibăcie.

O nereușită la început poate fi socotită ca sigură, iar lumea va colabora la dezastru prin aprecieri și comentări.

Cu tot slabul rezultat se poate inspira încredere, dacă

cesar: O mai strânsă colaborare între arhitect — industriaș și artist, sub controlul unui organism competent.

Trebuie formați meșteri, lucrători artiști, care să aibă un scop precis de atins, o industrie de renovat, un viitor de creat. O nouă formație intelectuală trebuie impusă prin cuvinte care vor exprima bucuria lucrului bine făcut, a unei creațiuni fericit limitată în cadrul precis al tehnicei, al materiei și al destinației sale în viața de toate zilele.

Ev. nghelia

Prof. Eug. Dublea

Secetă

De zile n'afregi e bolta văduvită,
De norii ce-o'ncingecu din zare'n zare...
Din zi în zi e tot mai spălăcită,
De parcă și-a'necat albastru'n mare!

Pământul, supt de sete, se ajircește
Și-și crapă sânul gol, să-și amăgească
Durerile-i din trup... și surd trosnește
Un trunchiu uscat, ce a uitat să crească.

Stau vițele pe miriști fără iarbă,
Lingându-și botul sec de așteptare;
Bătrânii-și reazăm palmele în barbă,
Bobocii mor în prag uscat de floare.

Bolește'n fund de codru, alb, isvorul
Pe-un paf de piatră arsă, care crapă
Și când, pe boltă, rădăcește norul
Toți ochii-ar urea, din el, să stoarcă apă!

Al. Negu

COLTUL EPIGRAMEI

Unui romancier, doctorand în drept, respins la examenul de Drept Roman

Asta-i culmea ironiei
Ghinion, — muncă în van
Când erai plin de speranțe
Să te lase... la roman.

Revistei „Veselia"

Civdat de tot, — paradoxal
Vrea să incite veselia
Și izbutește doar atât:
Să deranjeze... insomnia.

Dlui Ipsilante Gheorghe,
cu ocazia unor verificări de acte.

L-au trecut în catastife
Ca român. Nu protestez.
Dar e zarvă în Grecia
Că l.. desnaționalizez.

Cetățeanului născut în comuna Șapte Sate

Lumea toată e uimită
Și se'ntreabă de se poate
Ca un om, așa, deodată
Să se nască'n... șapte sate.

Senatorilor

Prin noua lege electorală
femeile sunt eligibile la Senat.

S'a dus viața cea tihnită
S'a dus somnul cu temeii
La Senat s'aleg acum...
și femeii.

Dlui A. N. Rustea

șef de vamă, — autorul
unui volum de epigrame
intitulat: „Ghimpi"

E splendid volumul
Ți-o jur: sunt uimit.
Spiritul — atâta
E cam... vămuț

Unel profesoare

Printr'o decizie ministerială
s'a hotărât salarizarea
corpului didactic pe bază
de cote.

Zarvă mare e la școală
Din decizie denotă
Profesoara de română
Este doar c'o cotă.

Ziarului „România".

Merge bine „România"
Lucrul nu e în zadar
Se vede cale de-o poștă
Că-i condusă... de-un cezar.

Dumnezei Virginia M.

Etate: 45 ani. Semne particulare: încă domnișoară

Ca țigara dela C. A. M.
Ea nu vrea să înceteze
Să tot spere că vreunul
O să vină s'o... tumeze.

Sugestie aceleași domnișoare Virginia M.

Vreau să-i spun numai atâta,
Spre a-i nărui mania:
Că țigara se fumează
Dacă s'a deschis... cutia.

R. Gorgan

*) Din volumul „Efemeride", sub tipar.

Sedintă comitetului deșapământului „Astreii"

CAREII-MARI — În celaria liceului „V. Luca" s'a ținut, ședința comitetului deșapământului „Astreii" plasa Dărei, sub prezidiului dr. Ioan German, ședințele deșapământului inspector județean al școlii Social din Sălaj.

Din rapoartele delegațiilor cu constituirea cercușurilor ale Astrei la școlile constatate, că acele cercușuri au fost înființate și în comunitățile în cari nu au fost constituite, deși activau în școlile deșapământului.

Di președinte citește inițiativa ce s'a primit pentru participarea la congresul al Cărn. Cult. și la concursurile organizate cu același scop.

În timpul de vară, ARDEALUL va apărea săptămânal, începând din 1 Iulie, 1 August și 1 Septembrie 1957.

Colțul Satanei

M E N U

nu vă înspăimânte titlul. Prezența noastră nu este de îndemna pe două coloane curs de artă culinară, sau recomandă pentru o amănă înainte cele mai aplicate feluri de bucate și pot găti cu trufandă unei respective.

nu suntem nici bucătari și nu gospodine.

citim din principiu cărți de bucate și nu ne putem încumeta a da sfaturi și sugestii în această ma-

nu atât mai mult nu vrem să concurențăm postulul de radio a cărui meserie principală este de a înregistra lista de bucate pentru restaurantele din țară și să emită în fiecare moment o nouă reclamă de conținut, muștar sau paste făinoase.

nu vrem să cădem în păcat fiindcă acest lucru este rezervat în exclusivitate păcatelor altora.

lais, revenons à nos mœurs!

ine a fost zeita inspirației a acestui titlu?

nuntă.

nuntă ce s'a celebrat de curând — foarte de curând — Arad.

ca la orice nuntă s'a făcut și s'a băut.

ar nu ca la oricare nuntă de bucate — sau me-

al, cum au cutădit să se facă nuntașii — a fost omiță în amintirea legiilor împerecherii.

e sigur veți găsi și douăzeci și paradoxal ca o listă de bucate să devină un memento al unirii trupesti și ineliebi sufletești alor doi pri-

ri.

aci fără să vrei, gândurile zboară în trecut, când sentințele nu erau încă perite de Măria Sa Banul.

curios cât de mult o listă a ajuns să fie o chestie de stomac. E înspăimântător cât de mult tindem spre înscuitate.

e vremuri, în amintirea mamei, se dădeau în dar: broșe, lanțioare, foto-

grafii, albume, sau se încrusta pe oglinzi și alte acareturi date cinstei celebrării.

Și câte duioase aduceri de aminte nu răscoleau aceste obiecte.....

Astăzi?....
Câtă schimbare, ce enormă prefacere!

Un menu în amintirea unei nunți! Ce ironie. Câtă lipsă de bun gust și de considerație pentru aspectul moral al cununiei.

Căsătoria a ajuns un simplu contract oneros, în care banchetele mai mult sau mai puțin sardanapalice constituiesc un acoto promițător.

Și cu cât acest „acoto” este mai copios, cu atât există prezumțiunea — că sângele nuntașilor e mai albastru.

Totuși, nu sunteți obligați a vă însuși acest punct de vedere, fiindcă, amintirea — buna noastră prietenă — ne spune că pe vremuri cele mai copioase banchete erau organizate, nu atât de nobili, cât de vestiții haiduci, de cei care își însușeau prin violență sau înșelăciune avutul altora, ca apoi să organizeze, fie în amintirea nelegiuitorilor fapte, fie în cinstea zeului Bachus, chefuri cărora li se ducea vestea peste nouă mări și nouă țări.

Singurul articol care le lipsea era automobilul.

Astăzi....

În amintirea nunții... un boboc de găscă sau un cap de vițel garnit.

De fapt, o potriveală cum nu se poate mai nemerită.

Atențiune, doamnelor și domnilor! Dacă vreți să deveniți notorii procentul de sânge albastru ce se scurge domol prin vinele dv., nu uitați să alcătuiți la nunta fetelor sau băieților un menu, în care să nu lipsească ciorba de potroace, iar într'un colț oarecare, cuvenita dedicație: în amintirea nunții.

Precedentul s'a creiat.

Se aș'eaptă imitatorii.

Satan
pentru conformitate:
R. Gorgan

Recrutări masive de voluntari pentru armata americană

WASHINGTON — Din vederea recrutării a o sută cincisprezece mii de voluntari în armata americană Dintre aceștia peste douăzeci și cinci de mii vor fi destinați corpului aviatic federal.

5 km. sbor orizontal

MONDRA. — „Evening News” anunță că Ministerul Aviației posează un prototip de avion vânătoare atingând viteza de 835 km. în sbor orizontal.

Acest prototip poate zbura în picaj viteza de 5 km. pe oră.

Primăria Becicherecul Mare a donat 100.000 lei pentru înzestrarea armatei

Din inițiativa d-lui notar Vasiliu, primăria comunei Becicherecul Mare din jud. Timiș - Torontal, a subscris suma de 100.000 lei la fondul pentru înzestrarea armatei.

BUCUREȘTI (Observator).

„Comunitatea Națională Maghiară din România”, are, ca și vechiul partid maghiar, mai multe secțiuni, între cari și o secțiune culturală. Secțiunea culturală din Tg-Mureș al cărui președinte este profesorul și publicistul Carol Molter, a ținut zilele acestea o ședință. Discuțiunile cari au avut loc acolo și la care au luat parte reprezentanți școlari, bisericii și scrisorii, nu sunt lipsite de interes. Pe noi, deocamdată ne interesează numai conferința și una din propunerile președintelui, dl. C. Molter, care propune trădează o mentalitate curioasă.

Se știe, că minoritatea noastră maghiară dispunea de peste 1000 școli primare și secțiuni de școli primare, cu limba de predare maghiară. Socolindu-se că acest număr nu e suficient, s'a cerut înființarea de secțiuni maghiare noi, cerere pe care guvernul, pentru a dovedi largul spirit de înțelegere a nevoilor culturale maghiare a și satisfăcut-o. Aceeași minoritate, dispune apoi de mai multe zeci de școli secundare (licee, gimnazii, școli normale, etc. Pentru acoperirea cheltuielilor reclamate de acest vast aparat școlar, a solicitat ajutorul financiar al Statului și guvernul, călăuzit iarăși de cea mai mare bunăvoință, a prevăzut în bugetul anului în curs 30 milioane lei pentru subvenționarea învățământului particular maghiar.

Pofta vine mâncând, cum spune un proverb. După obținerea tuturor avantajilor amintite, dl. C. Molter, reclamă o Universitate Maghiară, fiindcă, spune d-sa, Universitatea e capul învățământului și astfel e firesc, că dacă minoritatea maghiară are în ce-eace privește învățământul picioare, plămâni și inimă, să aibe și cap. Dl. C. Molter nu s'a mulțumit cu exprimarea pur teoretică a acestui deziderat, ci el a cerut să fie comunicat tuturor secțiilor culturale, județene, ale Comunității Naționale Maghiare, pentru a-l discuta și accepta și astfel să fie prezentat ca un postulat al întregii minorități maghiare din România.

Evident că se exagerează cât se fac și se acceptă astfel de propuneri. Învățământul universitar este pretutindeni în Europa sub egida Statului.

El e marele laborator, unde se formează spiritualitatea unei țări. România este și va fi întotdeauna un stat național și asta nu numai fiindcă așa spune Constituția, ci fiindcă așa e realitatea. Realitatea pe care o simțim, o vedem și o trăim cu toții. Prin urmare Universitățile pot fi numai românești, ba, chiar trebuie să fie numai românești.

Se va răspunde, că Maghiarii au cultura lor specifică și aceasta cultură specifică trebuie cultivată și acolo unde se deslășesc marile probleme ale științei și ale culturii. Este perfect adevărat, însă pentru

cunoașterea acestui specific cultural-maghiar, funcționează pe lângă Facultatea de Litere a Universității din Cluj o catedră de istoria limbii, literatură și cultura maghiară, catedră care este ocupată de un distins cărturar maghiar.

Noi credem că pentru specificul maghiar, această catedră ajunde. Dacă nu ajunge, concentănenii noștri maghiari pot solicita înființarea uneia și la București, când vor avea și aici un număr potrivit de studenți.

La urma urmelor, la ce le-ar putea servi o Universitate întreagă? Matematica, Fizica, Chimia, Medicina, e tot Matematică, Fizică, Chimie și Medicină, ori unde și în orice

limbă s'ar preda Logica și Metafizica la fel. La fel și Științele Naturale. Atunci?

Noul deziderat maghiar aruncat în conștiința publică a compatrioților noștri, e sigur, pentru ei, mai mult o chestiune de prestigiu. După cum spune dl. Molter: „Dacă au picioare, plămâni și inimă petruce să n'aibă și cap”? Noi credem, că forțând concluziile acestei figuri de stil, s'ar merge prea departe, ce-eace riscant, chiar în interesul maghiarimei. Mai ales minoritățile etnice trebuie să facă o politică de realități și de posibilități impuse de bun simț. Politica de prestigiu și orgoliu e cea mai rea politică pentru ele.

Pilda lui Ștefan Ludwig Roth

De curând a fost sărbătorită, în întreaga presă germană din România, memoria marelui luptător sas Ștefan Ludwig Roth, împușcat de către Maghiari în curtea închisorii din Cluj, în ziua de 11 Mai 1849. Ștefan Ludwig Roth a fost unul dintre luptătorii cei mai inimoși și cei mai dezinteresați din trecutul Sașilor, care și-a dat seama încă din acele timpuri de pericolele maghiarizării pentru Ardeal.

Revoluția dela 1848 când pentru prima dată s'au trezit și exteriorizat tendințele de dominație maghiară în Ardeal, a prilejuit marelui luptător sas o cointerensare la cauza românească, luptând cu puteri unite împotriva dușmanului comun.

Ștefan Ludwig Roth, prin activitatea sa, cât și prin moartea sa de martir, a trasat clar liniile unei politici juste, care se impune urmată de către Sașii ardeleni, în ciuda tuturor vicisitudinilor și întorsăturilor istorice. Deja acum 90 de ani, când dominația maghiară asupra Ardealului începea deabia să înmugurească, Ștefan Ludwig Roth și-a dat seama cu o rară luciditate că singurul aliat firesc al poporului săsesc în lupta dusă împotriva Ungurilor, este poporul românesc.

Minoritatea săsească, care la prima manifestare publică și-a arătat din plin aversiunea sa față de rigimul unghuresc, a precedat actul dela Alba-Iulia, când nepoșii luptătorilor sași din 1848-49 și-au manifestat totala și sincera lor adeziune la ființa statului românesc.

Sașii și-au dat seama, atât prin lupta dusă la 1848 când s'a cerut între altele jertfe și viața unui lăptător ca Ștefan Ludwig Roth, cât și prin toate actele lor politice ulterioare, că singurul reazim real și sănătos al minorității săsești față de tendințele desnaționalizatoare ale guvernului din

Budapesta, îl constituie solidaritatea cu poporul românesc și cauza sa.

Destinele naționalităților în Ardealul antebelic, au fost aproape identice. Toate aceste naționalități au fost expuse pericolului de desnaționalizare nu numai prin legile de „egală îndreptățire a naționalităților” sau prin legile școlare ale europeanului conte Apponyi, ci prin toate măsurile administrative, cari tindeau a da unui stat în care majoritatea avea tristul destin de a constitui minoritatea.

Sacrificiul adus acum 90 de ani către Ștefan Ludwig Roth, trebuie să fie în consecință un memento permanent pentru conducătorii minorității săsești din Ardeal, cât și pentru atitudinea, pe care această minoritate o va adopta față de statul românesc. Nu este suficient să preamărim pe marii noștri premergători, ci este nevoie ca din pilda lor să tragem concluziunile folositoare:

Sângele vărsat de înaintași să cimenteze unirea între cele două popoare menite a lupta pentru existența lor împotriva unui dușman comun.

Moartea lui Ștefan Ludwig Roth, ne arată atât nouă, cât mai ales Germanilor noștri, să nu se încreadă în promisiunile venite din altă parte și în deosebi să nu se încreadă ipocritelor promisiuni cari să mascheze imperialismul hugaric. Pilda lui, este destul de elocventă ca să nu fim nevoiți a adăuga comentarii inutile.

Observ.

Mobile moderne, condiții de plată favorabile la tâmplăria

I. Sfătu

Arad,
strada Minervei No. 28.

Știți cum se face educația geniilor într-o școală din New-York?

O școală unică în lume:

Școala Publică 500

Intre experiențele didactice care se fac în fiecare an în Statele-Unite cea mai de seamă e aceea a d-nei dr. Hollingworth, care, după lungi tratative a obținut permisiunea autorităților de a transforma Școala publică 500 din New-York într'un „Institut pentru educarea geniilor”. D-na Hollingworth a știut să și pledeze cu dibăcie cauza arătând că statul și comuna cheltuesc anual mai multe milioane de dolari pentru educația copiilor subnormali în școli și institute speciale pentru ca să obțină indivizi care nu depășesc inteligența medie, în timp ce pentru copiii de o deșteptăciune excepțională nu cheltuește nici un gologan și aceștia trebuie să se adapteze la nivelul normal al învățământului pierzând în felul acesta anii cei mai buni pentru perfecționarea extraordinarelor lor facultăți.

Cum s'a făcut selecționarea

Când Școala Publică 500 a fost transformată în școală pentru genii, s'a făcut o foarte severă selecție și dintr'un milion de școlari, au fost aleși la început 10 000 din ca-

foști oprși de cât câteva sute pentru că n'au fost admiși decât candidații care au obținut nota 130; la notare s'a pornit dela 100 indicele unei inteligențe foarte vii.

Metoda de predare

Învățământul e cu totul altfel decât acela adoptat în celelalte școli, pentru că elevii au o neobișnuită putere de înțelegere și asimilare. O teoremă de matematici care trebuie să fie înțeleasă și de cei „tari la cap”, e explicată numai în 10—15 minute, după care profesorul e convins că toți au înțeles-o. În celelalte

școli acești elevi excepționali, după cele 10—15 minute cât le trebuia să înțeleagă teorema, își treceau restul timpului mazăgăind hârtia sau cetind romane pe furis.

Acum ei învață de patru ori mai mult și primesc o instrucție care în multe domenii nu e inferioară celei care se dă în universități.

E aproape uluitor să asști la discuțiile unor probleme ca aceea a teoriei relativității, a unor chestiuni de geopolitică, a geologie, metodologie, etc., care sunt conduse cu o maturitate care lipsește adesea din convorbirile oamenilor culti. Copiii sunt supuși continuu supravegherii medicale și nici unul nu se arată a fi surmenat.

Se ține seamă și de educația fizică. Într'o întrecere de hockey dintre Școala publică 500 și o școală obișnuită, cea dintâi a fost cu totul superioară. S'a remarcat de altfel în școala „geniilor” că unei excepționale inteligențe corespunde o mare armonie fizică. Băieții sunt mai voinici decât media iar fetele aproape toate sunt frumose.

A fost distrusă și legenda că iudeii ar fi rasa cea mai

mare parte din elevi sunt de rasă ariană. Și ereditatea își are partea ei: 50 de școlari aveau părinții de o inteligență superioară mediei iar 48 de școlari aparțineau familiilor cu stare. De aci s'ar deduce că în ciuda exemplelor contrarii, tendința spre genialitate prosperează într'o familie în care nu sunt lipsuri economice sau spirituale. Dar scopul acestei școli nu e numai de a sustrage elevii dela încetinirea școlilor normale și de a-i face tobă de carte, dar de a face din ei viitorii conducători ai națiunii în slujba căreia trebuie să pună facultățile lor excepționale.

Alegerile pentru primul Parlament corporatist

D. Armand Călinescu

Astăzi și mâine, au loc în întreaga țară alegerile pentru primul Parlament al României, așezat pe baze corporatiste. Pentru prima dată dela Unire, criteriul de selecționare este munca, priceperea și buna credință, pe care fiecare candidat a pus-o în slujba Patriei. Primul Parlament de oameni muncitori.

Cine sunt recunoscuți senatori de drept

În baza art. 64 din Constituție:

a) Toți Prinții și Prințesele care au a avut o vechime de cel puțin 6 ani într'una sau mai multe guvernări.

b) Toți Principii Familiei Regale, majori; c) Patriarhul și Mitropolitii Țării; d) Episcopii eparhiali ai bisericilor ortodoxe române și greco-catolice, întrucât vor fi aleși conform legilor Țării; e) Capii confesiunii lor recunoscute de stat, câte unul de fiecare confesiune, întrucât sunt aleși sau numiți conform legilor Țării și reprezintă un număr de peste două sute de mii de credincioși;

f) Ceilalți senatori de drept sunt:

g) Conform art. 73 alin. a) din Constituțiunea din 1923: foștii președinți de consiliu,

Instrucțiuni către organele polițienești, administrative și jandarmerie

Di președinte al consiliului a dat următorul ordin către organele polițienești și jandarmerie:

„În timpul alegerilor veți sta departe de orice discuțiuni în legătură cu aceste operațiuni, abținându-vă chiar dela vreo reflecție asupra diversilor candidați.

„Veți veghia numai la respectarea riguroasă a legii împiedicând orice acțiune de propagandă interzisă”.

Președintele consiliului miniștri, ministru de Interim și adiuterim la Apărarea Națională.

(ss) ARMAND CĂLINESCU

Ordin circular către organele administrative

Di președinte al consiliului a dat un ordin circular tuturor organelor administrative, începând cu rezidențele ținuturilor și sfârșind cu ultimul post de jandarmi, atrăgând atențiunea asupra îndatoririi de a nu interveni în nici un

chip în desfășurarea alegerilor legislative care trebuiesc să caracterizate prin cea mai săvârșită libertate.

Toate organele administrative se vor mărgini a asigura ordinea și respectul legilor.

care au avut o vechime de 4 ani ca președinți de consiliu și foștii miniștri care au a avut o vechime de cel puțin 6 ani într'una sau mai multe guvernări.

h) Conform art. 73 alin. c) din Constituțiunea din 1923: foștii președinți de consiliu, care au avut o vechime de 4 ani ca președinți de consiliu titulari și foștii miniștri care au avut o vechime de cel puțin 6 ani într'una sau mai multe guvernări.

i) Conform art. 73 alin. d) din Constituțiunea din 1923: foștii primpreședinți ai Inaltei Curți de Casație și Justiție care au ocupat această funcțiune sau pe aceia de președinte la Casație 5 ani.

o) Conform art. 73 alin. e) din Constituțiunea din 1923: generalii de rezervă și în retragere cari au exercitat comanda unei armate în fața inamicului, ca titulari cel puțin 3 luni.

p) Conform art. 73 alin. e) Nr. 2 din Constituțiunea din 1923: generalii de rezervă și în retragere, cari au îndeplinit funcțiunea de Șef al marelui stat major, sau de inspector general de armată în timp de

pace, cel puțin 4 ani.

q) Conform art. 73 alin. e) din Constituțiunea din 1923: foștii senatori și deputați au fosti aleși în cel puțin legislaturi. (În ordinea în care au fost în apelul nominal).

r) Conform art. 73 alin. e) din Constituțiunea din 1923: foștii senatori și deputați au fosti aleși în cel puțin legislaturi. (În ordinea în care au fost în apelul nominal).

s) Conform art. 73 alin. e) din Constituțiunea din 1923: foștii președinți ai Adunării Naționale din Chișinău, Iași și Alba-Iulia, cari au declarat Unirea.

t) Conform art. 73 alin. e) din Constituțiunea din 1923: foștii președinți ai Inaltei Curți de Casație și Justiție care au ocupat această funcțiune sau pe aceia de președinte la Casație 5 ani.

u) Conform art. 73 alin. e) din Constituțiunea din 1923: foștii primpreședinți ai Inaltei Curți de Casație și Justiție care au ocupat această funcțiune sau pe aceia de președinte la Casație 5 ani.

v) Conform art. 73 alin. e) din Constituțiunea din 1923: foștii președinți ai Inaltei Curți de Casație și Justiție care au ocupat această funcțiune sau pe aceia de președinte la Casație 5 ani.

w) Conform art. 73 alin. e) din Constituțiunea din 1923: foștii președinți ai Inaltei Curți de Casație și Justiție care au ocupat această funcțiune sau pe aceia de președinte la Casație 5 ani.

x) Conform art. 73 alin. e) din Constituțiunea din 1923: foștii președinți ai Inaltei Curți de Casație și Justiție care au ocupat această funcțiune sau pe aceia de președinte la Casație 5 ani.

y) Conform art. 73 alin. e) din Constituțiunea din 1923: foștii președinți ai Inaltei Curți de Casație și Justiție care au ocupat această funcțiune sau pe aceia de președinte la Casație 5 ani.

Intâmplări cu oameni simpatici

Zilele trecute, trei gazetari se întâlniră pe corso. Abia prinseră ei să discute ba de una, ba de alta, că se ivește rotofei și fanțoș — ca un cocoșel împintinat — amicul nostru Popița, fost consilier cultural la primărie, actualmente ofițer de stare civilă, adică un om care sughite după fiecare păruială casnică a cetățenilor pe cari i-a îmbrodit cu legiuitul: „Consimți să joi în căsătorie pe...?”

Cum noua uniformă a Frontului Renașterii Naționale îl prindea de minune pe amicul Popița unul dintre ziaristi își dete cu părerea că n'ar trebui să mai umble de aici

înainte în haine civile. — Parcă ești un general, îi zise, să n'o mai dai jos. — Mie-mi spui, se'nălță pe vârfuri Popița, că mă și culc în ea.

Remus Gorgan protesta după reprezentația trupei Antonescu:

— Ce nesimțit e Ionescu dragă, sfoarăe la teatru, ca la el acasă.

— Adevărat nesimțitor, se'ncredunță Sandi Buliu, cu sfârșitul lui m'a trezit și pe mine.

Tibi Dragoș, simpaticul avocat, se hotărâse de curând să se'nsoare. Socrul se interesă cu deamănuntul de ginerel în perspectivă. I se dete-ră o mulime de informații bune.

— Un singur defect are. — Și anume? — Nu se pricepe deloc la jocul de cărți.

— Asta numești d-ta defect? se bucura viitorul socru. Mie mi se pare tocmai dimpotrivă.

— Ba deloc. — ?!

— Exact, pentru că deși nu se pricepe la cărți, totuși joacă. Tehaș

Mare asortiment
pantof
La FRAT
APPON
Arad,
vis-a-vis de Pr